

Nr 34.

Av herr **Andersson** i Tungelsta m. fl., *angående översyn av bestämmelserna om vägförening i 1939 års lag om enskilda vägar.*

Inom de icke stadsplanelagda samhällsbildningarna på landet möter det ofta svårighet att tillgodose förekommande tätortsbehov på ett tillfredsställande sätt. Byggnadsväsendet inom sådana tätorter regleras i allmänhet av byggnadsplan. Genomförandet av sådan plan utgör i princip en fastighetsägarnas angelägenhet. På grund av avsaknaden av något för planens genomförande ansvarigt rättssubjekt har det ofta visat sig svårt att förverkliga en fastställd byggnadsplan, särskilt i fråga om byggnadsplaneområdets vägar.

Med avseende å vägarna kan byggnadslagstiftningen emellertid anses kompletterad genom bestämmelserna rörande vägförening i 1939 års lag om enskilda vägar. Beträffande icke stadsplanelagt område, inom vilket tätare bebyggelse uppkommit eller väntas inom nära förestående tid uppkomma, har länsstyrelse sålunda genom sistnämnda lag fått möjlighet att förordna, att de fastigheter, som äro belägna inom området, skola utgöra en samfällighet (vägförening) för väghållning i fråga om de vägar som förklarats skola vara föreningens vägar. Med hänsyn till den nyss omnämnda bristen på något för byggnadsplans genomförande ansvarigt rättssubjekt är tillskapandet av vägförening den enda praktiska möjligheten att på ett nöjaktigt sätt ordna väghållningen inom smärre tätorter. För befolkningen i dessa är det därför av vikt, att bestämmelserna om vägförening äro sådana att vägföreningsinstitutet kan tillgodose det behov som institutet är avsett att fylla.

Reglerna om vägförening ha emellertid, såsom en länsstyrelse uttalat, fått en sådan utformning som endast med svårighet kan förenas med det praktiska livets krav. Framför allt är proceduren vid vägförenings tillkomst mycket omständlig och tidsödande. Lagens föreskrifter nödvändiggöra att länsstyrelsen för frågans lösande kallar sakägarna till tre särskilda sammanträden och meddelar tre särskilda beslut. Det första beslutet avser föreningens bildande och området för föreningen. Innan förordnande härom meddelas, skall länsstyrelsen enligt 71 § lagen om enskilda vägar efter viss förberedande utredning kalla fastighetsägarna att vid sammanträde inför länsstyrelsen yttra sig i ärendet. Sedan förordnande meddelats, har länsstyrelsen att kalla sakägarna till nytt sammanträde för antagande av stadgar (75 §). Antagna stadgar skola, för att bli gällande, fastställas av länsstyrelsen genom särskilt beslut (74 §). När stadgar för föreningen fastställts och styrelse blivit utsedd, skall länsstyrelsen till avgörande företaga frågan vilka

vägar som skola förklaras vara föreningens (84 §). För ändamålet har länsstyrelsen att kalla sakägarna till sammanträde för överläggning inför länsstyrelsen. Sedan dylikt sammanträde hållits, fastställer länsstyrelsen vilka vägar som skola vara föreningens.

Genom att vart och ett av dessa tre särskilda beslut kan överklagas, kan proceduren taga flera år. Förfarandet är sålunda mycket tungrott och försvårar i hög grad en tillämpning av vägföreningsinstitutet. I yttrandena över stadsplaneutredningens förslag till byggnadslag framfördes också av flertalet länsstyrelser en mycket stark kritik mot detta institut. Det framhölls bl. a. att det, om vägföreningsinstitutet skulle komma till användning vid byggnadsplans genomförande, vore nödvändigt att verkställa en översyn av institutet i syfte att förenkla detsamma. Departementschefen uttalade emellertid i prop. nr 131/1947 rörande byggnadslagen (s. 141) att bestämmelserna om vägförening dittills tillämpats endast i begränsad utsträckning och att den väckta frågan om förenkling av institutet borde tills vidare anstå i avbidan å ytterligare erfarenhet.

Lagen om enskilda vägar har numera gällt i tio år. Den erfarenhet av vägföreningsinstitutet som vunnits sedan departementschefen gjorde nyssnämnda uttalande för tre år sedan har ytterligare bestyrkt uppfattningen om behovet av en översyn av bestämmelserna om vägförening. Med hänsyn till den vikt, som frågan om en förenkling av vägföreningsinstitutet har för de små tätorternas befolkning, bör den översyn av lagstiftningen, vilken den hittillsvarande erfarenheten av institutet så klart ådagalägger behovet av, icke längre uppskjutas.

Denna översyn bör i främsta rummet avse formerna för bildande av vägförening. Bestämmelserna om vägförening torde emellertid böra jämkas även i vissa andra hänseenden.

I sitt yttrande över stadsplaneutredningens förslag till byggnadslag anförde länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län (se prop. nr 131/1947 s. 131) att länsstyrelsen, om en vägförening skulle tredskas, t. ex. vägra att antaga stadgar eller välja styrelse, icke ägde tillräckliga maktmedel att bemästra situationen. Denna anmärkning synes befogad. Med hänsyn till det allmännas stora intresse av att väghållningen kan ordnas på ett tillfredsställande sätt bör länsstyrelse få de befogenheter som erfordras för att möta dylika situationer.

I 73 § första stycket lagen om enskilda vägar anges vägförenings uppgift vara att ombesörja och bekosta väghållningen i fråga om vägförenings vägar samt handha de i föreningen ingående fastigheternas gemensamma angelägenheter i övrigt rörande dessa vägar. Enligt andra stycket av samma paragraf må vägförening ej utöva verksamhet, som är främmande för dess sålunda angivna ändamål. På grund av dessa stadganden får vägförening enligt praxis icke taga befattning med vägbelysning. Denna praxis i förening med den förut omnämnda avsaknaden av något för byggnadsplans genomförande ansvarigt rättssubjekt gör det svårt att ordna belysningen inom de mindre tätorterna i sådana fall, där samtliga fastighetsägare icke

äro ense. För att detta spörsmål skall kunna lösas på ett tillfredsställande sätt bör vägförening få befogenhet att omhänderha även belysning. De ekonomiska konsekvenserna av en dylik utsträckning av vägförenings verksamhet äro uppenbarligen icke av någon större betydelse. Icke heller eljest torde en sådan begränsad utvidgning av förenings uppgift kunna inge betänklighet ur någon synpunkt. Det må tillika framhållas, att ordnandet av ytterbelysningen inom en tätort är en sak som intimt sammanhänger med väghållningen och åtminstone delvis påkallas ur trafiksynpunkt.

Under åberopande av det anförda få vi hemställa,

att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla att Kungl. Maj:t måtte verkställa översyn av bestämmelserna rörande vägförening i 1939 års lag om enskilda vägar, med beaktande av de synpunkter som här ovan anförts, samt till nästa års riksdag förelägga riksdagen förslag i ärendet.

Stockholm den 16 januari 1950.

Lars Lindahl.

Gust. K. Hellbacken.

Allan Andersson.

*Einar Andersson,
Hyssna.*

